

розумову діяльність учнів та їх внутрішню мотивацію. А власний досвід доводить, що методичне та правильне застосування інноваційних технологій на уроках розширює спектр основних засобів навчання та виховання учнів та сприяє розвитку їхніх інноваційних здібностей.

Зрештою, формування поля мотивації в учня означає розвиток у нього набору цінностей та розкриття особистого сенсу навчання через усвідомлення визначення його місця в житті.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене Рівне : Волинські береги, 2011. 522 с.

2. Ярошинська О.О. Дидактика: [навчально-методичний посібник]. Умань : РВЦ «Софія», 2007. 192 с.

3. Гагин Ю.А. Концептуальный словарь – справочник по педагогической акмеологии. Учебное пособие. СПб., 2000. 222 с.

4. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 312 с.

Чорноус О.В.

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

Інститут педагогіки

Національної академії педагогічних наук України

СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

У концепції Нової української школи, у законі «Про освіту» одним з головних пріоритетів зазначено формування в учнів та водночас і у вчителів навичок та компетенцій критичного

мислення, інформаційно-комунікаційної та медіаграмотності для саморозвитку особистості в процесі проектування освітнього середовища та цифровізації суспільства. На сьогодні дуже важливо, щоб учні вміли критично мислити в умовах формування цифрової та інформаційної грамотності в процесі створення інформаційно-комунікаційного освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти. Мас-медіа та соціальні мережі перетворилися на потужну силу, що здатна словесними та візуальними засобами створювати у значній кількості учнів гімназії певне бачення подій, необхідне саме для саморозвитку особистості в умовах дистанційної (віддаленої) освіти і гнучкого навчання, де складно зібрати всіх в одному місці і в один час. На думку Лілії Гриневич, цифрова, інформаційна та медіаграмотність, – це необхідне вміння сучасної особистості [1]. Відтак особливої значущості набуває питання створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища гімназії, що сприяє формуванню медійної грамотності учнів та розвитку загальнокультурної компетентності.

У контексті впровадження цифрової, інформаційної та медіаграмотності слід орієнтуватись на рекомендації ЮНЕСКО, яка в своїх офіційних документах запропонувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності [4]. В цих документах ЮНЕСКО намагається поєднати інформаційну та медійну грамотність (Laws of Media and Information Literacy, MIL), виділивши спільні для обох сфер поняття. ЮНЕСКО позиціонує ці дві сфери як комбінацію знань та навичок, необхідних сучасному суспільству в усьому світі. «Громадянам важливо розуміти функції медіа та інших джерел інформації, критично оцінювати їх контент, а також приймати обґрунтовані рішення – як користувачам, так і виробникам медіаконтенту та інформації», – пояснили в організації [5]. Правила MIL охоплюють всі види ЗМІ та інші джерела інформації – бібліотеки, архіви, музеї та інтернет,

незалежно від використовуваних технологій. Принципи МІЛ запропоновані ЮНЕСКО, включають в себе:

1. Інформація, комунікація, бібліотеки, медіа, інформаційно-комунікаційні технології та інтернет мають використовуватися суспільством в процесі проектування освітньо – розвиваючого середовища критично. Вони рівні за статусом, і жодне з цих джерел не варто вважати більш значущим, ніж інші.

2. Кожен громадянин є творцем інформації/знань. Кожен має право на доступ до інформації/знань та право на самовираження. Інформаційно-комунікаційна, медійна та цифрова грамотність має бути для всіх – і тісно пов'язана з правами людини.

3. Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Будь-яка концептуалізація, використання і застосування МІЛ повинна зробити це твердження прозорим і зрозумілим для всіх громадян.

4. Кожен громадянин хоче отримувати і розуміти нову інформацію, знання і повідомлення та мати можливість на спілкування з іншими, навіть якщо він не висловлює це прагнення. Їх права на це ніколи не мають порушуватися.

5. Інформаційно-комунікаційна, медійна та цифрова грамотність не набувається одномоментно. Це постійний та динамічний досвід і процес. Його можна вважати завершеним, якщо він включає в себе знання, вміння та установки щодо використання, створення та передачі інформації, щодо інформаційно-комунікаційного, медіа та технологічного контенту [6].

Що ж ми вкладаємо в поняття «цифрова грамотність», «медійно-інформаційна грамотність»? Під поняттям цифрової грамотності розуміють здатність створювати і застосовувати контент за допомогою цифрових технологій, навички комп'ютерного програмування, пошуку та обміну інформацією, комунікацією. Медійно-інформаційна грамотність, як складник цифрової грамотності, об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій – інформаційну грамотність, медіаграмотність,

технологічну цифрову грамотність. Інформаційна грамотність – це вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію. Медіаграмотність – це вміння отримувати доступ до медіа, аналізувати контент, оцінювати медіаповідомлення, а також створювати контент для самовираження та спілкування. Компетентності з медіаграмотності можна умовно поділити на чотири групи – розуміння, використання та комунікація за допомогою інформаційного-комунікаційних засобів та вміння досягати власних цілей, застосовуючи їх. На важливості впровадження цифрової та інформаційно-медійної грамотності для саморозвитку особистості серед громадян і, особливо учнів, наголошують і міжнародні партнери України. Громадяни мають розуміти функції медіа та інших джерел інформації, критично оцінювати їх контент та приймати обґрунтовані рішення на підставі отриманої інформації. Технологічна або цифрова грамотність передбачає вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням з урахуванням усіх можливостей, що надає інформаційний прогрес. Цифрова освіта – це освіта, яка головним чином функціонує за рахунок цифрових технологій, тобто електронних транзакцій, які реалізуються шляхом використання інтернету. За визначенням американської дослідниці С. Дойл, «інформаційно грамотною є людина яка розуміє, що точна і повна інформація – основа для розумних рішень; розпізнає потребу в інформації; формулює інформаційні запити; ідентифікує потенційні джерела інформації, розвиває успішні пошукові стратегії; має доступ до джерел інформації, зокрема за допомогою комп'ютерних технологій; оцінює інформацію й організує її для практичного використання; інтегрує нову інформацію до знань, що вже є у неї; використовує інформацію для критичного аналізу та розв'язання проблеми». Раціонально перейти до цілеспрямованого інформаційного навчання, формування інформаційної грамотності учнів як складової елементів навчального матеріалу електронних підруч-

ників: учень, який розуміє, що точна і повна інформація – основа для розумних рішень; використовує інформацію для критичного аналізу та розв’язання проблем; оцінює інформацію й організує її для практичного використання; ідентифікує потенційні джерела інформації; розпізнає потребу в інформації; формулює інформаційні запити та має доступ до джерел інформації за допомогою комп’ютерних технологій. Тому створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища гімназії та введення в освітньо-розвивальне середовище закладу освіти практику різних видів і стратегій дистанційного навчання з використанням комп’ютерних та освітніх порталів, які забезпечують доступ до навчальних електронних ресурсів, зумовлює актуальність формування інформаційно – медійної грамотності учнів.

Список використаних джерел:

1. Гриневич Л. Медіаграмотність – це необхідне вміння для сучасної особистості. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/mediagramotnist-ce-neobhidne-vminnya-dlya-suchasnoyi-osobystosti-liliya-grunevych>
2. Трубочева С.Е., Черноус О.В. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Випуск 1 (38). С. 298–302.
3. Трубочева С.Е., Трубочев С.І. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу. *Педагогіка: традиції та інновації*: Матеріали ІУ Міжнародної науково-практичної конференції (г. Запорозжє, 17–18 лютого 2017 г.). Херсон : Издательский дом «Гельветика», 2017. Ч. II. С. 105–108.
4. ЮНЕСКО опублікувала п’ять принципів медійної та інформаційної грамотності. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/1.